

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗАКЛАДАМИ ПМД У 2018 РОЦІ

Проект USAID
«Підтримка реформи охорони здоров'я»

Збірка матеріалів
методологічної підтримки
для закладів ПМД

ЗМІСТ

ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗАКЛАДАМИ ПМД У 2018 РОЦІ	3
МЕТОДОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПРОЕКТОМ USAID «РЕФОРМА ВІЛ-ПОСЛУГ У ДІЇ» ЗАКЛАДІВ ПМД.....	5
АЛГОРИТМ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ	7
1. ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА (АВТОНОМІЗАЦІЯ)	8
2. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	10
3. ОЦІНКА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ЗАКЛАДУ ПМД.....	11
4. КАМПАНІЯ «ЛІКАР ДЛЯ КОЖНОЇ СІМ'Ї»	13
5. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЗАКЛАДУ ПМД.....	14
6. ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНОЇ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДУ ПМД	16
7. ТРЕНІНГОВІ СЕСІЇ «УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ПМД В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я».....	17
8. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ	18

Етапи впровадження реформи фінансування системи охорони здоров'я закладами ПМД у 2018 році

Відповідно до Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я (схваленої Урядом України у листопаді 2016 року) та ряду законів, підписаних Президентом України у грудні 2017 року, із 2018 року розпочалося втілення масштабної трансформації фінансування системи охорони здоров'я.

Нова модель фінансування ставить пацієнта у центр уваги, забезпечує виконання державних гарантій щодо медичної допомоги та дозволяє чітко визначити ролі та зобов'язання Уряду, органів місцевого самоврядування та керівництва медичних закладів.

Оскільки первинна медична допомога (далі – ПМД) є найважливішим елементом національної системи охорони здоров'я, першими у нові умови фінансування входять саме заклади охорони здоров'я, які надають ПМД. Заклади отримують самостійність у питаннях внутрішнього управління та налагодження бізнес-процесів.

Умови подання заявок на укладення угод із НСЗУ, перелік додатків та строки їх подачі розміщуються на офіційному сайті НСЗУ

<http://nszu.gov.ua/index-5.html>

Розділ **ОГОЛОШЕННЯ**
ПРО УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРІВ

Після підписання угоди із НСЗУ у 2018 році

Для того, аби відповідати вимогам нової моделі фінансування та бути ефективними, заклади ПМД повинні відповідати ряду вимог, поданих у таблиці нижче.

Для підписання угоди із НСЗУ:	Для ефективного управління закладом в умовах реформування:
<p>1. Здійснити автономізацію закладу та перетворитися із комунальної установи у комунальне некомерційне підприємство. Даний етап вимагає злагодженої командної роботи органів місцевого самоврядування, які є власником закладу та безпосередньо керівництва медичної установи.</p> <p>2. Мати діючу ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, інших дозвільних документів, передбачених законом.</p> <p>3. Обрати медичну інформаційну систему та підключитися до електронної системи охорони здоров'я (eHealth). Це дозволить закладам вести точний облік пацієнтів, які отримують послуги та із часом перейти на електронний документообіг.</p> <p>4. Забезпечити відповідність матеріально-технічного оснащення закладу вимогам примірних табелів оснащення. Для цього слід оцінити власну матеріально-технічну базу та розробити покроковий та реалістичний план закупівель.</p>	<p>1. Здійснити фінансове планування діяльності закладу ПМД в умовах нової моделі фінансування. Для цього заклади, замість отриманого «згори» кошторису повинні розробити власний фінансовий план, тобто визначити всі свої доходи і видатки та визначити чіткі пріоритети для інвестицій в розвиток закладу, персоналу та покращення якості надання послуг ПМД.</p> <p>2. Розпочати кампанію «Лікар для кожної сім'ї», створити умови для пацієнтів обирати для себе лікаря та укладати декларації. Завдяки підписанню декларацій, «гроші підуть за пацієнтом» у той заклад, який він обрав.</p> <p>3. Сформувати спроможну мережу надання ПМД, шляхом оптимізації структурних підрозділів закладу ПМД.</p> <p>4. Здійснювати стратегічний та операційний менеджмент (впроваджувати нові підходи до управління закладом - стратегічне планування, розвиток персоналу, управління сервісом, зовнішні та внутрішні комунікації, пошук інвестицій тощо).</p>

Методологічна підтримка Проектом USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я» закладів ПМД

У березні 2018 року Проект USAID «Реформа ВІЛ-послуг у дії» (далі – Проект), який виконуються компанією Deloitte Consulting LLP та фінансується за кошти Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) започаткував надання методологічної підтримки першим 109 місцевим командам реформи ПМД (центри ПМД та місцеві органи влади) в процесі переходу на нову систему фінансування та укладання угод із НСЗУ.

Методологічна підтримка охоплює всі основні напрямки втілення реформи ПМД, які були описані вище.

З червня 2018 року роботу Проекту з методологічної підтримки продовжує новий проект USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я».

Завдання методологічної допомоги

Надання методологічної підтримки центрам ПМД та місцевим органам влади для забезпечення їхнього переходу на нову систему фінансування та укладання контрактів з НСЗУ, починаючи з липня 2018 року.

Методи

- Забезпечення місцевих команд реформи ПМД найновішими інструментами і керівними принципами, розробленими для полегшення управління закладами ПМД
- Надання зворотного зв'язку з типових питань на кожному етапі технічної методологічної підтримки
- Використання онлайн технологій та інструментів для обміну інформацією, зворотного зв'язку, забезпечення розвитку потенціалу
- Моніторинг результативності місцевих команд реформи ПМД

Проект пропонує

Записи вебінарів

Електронні інструменти, які покликані полегшити операційне та фінансове планування для закладу ПМД

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства

ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні

Відповіді на типові запитання з різних напрямків втілення реформи ПМД

Тренінгові сесії (10 вебінарів) адаптовані на основі тренінгу «Управління закладами ПМД в умовах реформування системи охорони здоров'я»

Щиро бажаємо Вам успіхів
та сподіваємося на плідну співпрацю!

АЛГОРИТМ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ

1. ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА (АВТОНОМІЗАЦІЯ)

Вебінари

[Вебінар #1 – Автономізація закладу ПМД](#)

[Вебінар #2 – Презентація конструктора](#)

[Вебінар #3 – Колективні договори](#)

[Вебінар #4 – Ліцензування](#)

[Вебінар #5 – Вимоги до надавача послуг ПМД при укладанні контракту з НСЗУ](#)

Методичні рекомендації

[МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства](#)

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 1. Реформа системи охорони здоров'я (ст. 22-47)
- 3. Юридичні питання організації діяльності надавачів ПМД (ст. 112-143)
- Додаток 10. Примірний статут комунального некомерційного підприємства, яке надає первинну медичну допомогу (ст. 337-350)

[ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ правового регулювання планування діяльності та звітності закладів охорони здоров'я у формі бюджетних установ та у формі комунальних некомерційних підприємств](#)

Електронні інструменти

[Конструктор для генерування пакету документів для автономізації закладів охорони здоров'я ПЕРВИННОЇ ЛАНКИ](#)

Релевантні статті

[МІФ: Комунальні некомерційні підприємства збанкрутують](#)

[Про суть автономізації](#)

[КП чи КНП?](#)

[Алгоритм перетворення ЗОЗ із бюджетної установи у комунальне некомерційне підприємство](#)

[Автономізація «Добрі» та «Погані» практики](#)

[Юридичні питання створення нового надавача первинної медичної допомоги](#)

[Особливості планування діяльності КНП](#)

[Порядок оплати праці лікарів після укладення договору з НСЗУ](#)

[Оплата праці керівника закладу охорони здоров'я](#)

[Чи можливо використовувати централізовану бухгалтерію?](#)

[Щодо безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань](#)

Питання-відповіді

<http://healthreform.in.ua/autonomization/>

Нормативно-правові акти

[Закон України від 19.10.2017 №2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»](#)

[Закон України від 07.12.2017 №2233- VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»](#)

2. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Вебінари

[Вебінар #1 – Електронна система охорони здоров'я](#)

Методичні рекомендації

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- [4. Управління закладом ПМД.](#)
[4.5. Підписання декларацій про вибір лікаря \(ст. 177-178\)](#)
- [4. Управління закладом ПМД.](#)
[4.10. Підключення та ведення електронної системи охорони здоров'я \(ст. 222-263\)](#)

Релевантні статті

[Підписання декларації: покрокова інструкція](#)

[Перевірте та оновіть координати медзакладу на мапі «Електронного здоров'я»](#)

Питання-відповіді

<http://healthreform.in.ua/ehealth/>

Нормативно-правові акти

[Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я»](#)

[Наказ МОЗ України від 07.09.2017 № 1060 «Про тестування компонентів електронної системи обміну медичною інформацією, необхідних для запуску нової моделі фінансування на первинному рівні надання медичної допомоги»](#)

[Декларація про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу](#)

3. ОЦІНКА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ ЗАКЛАДУ ПМД

Вебінари

[Відео-інструкція з користування Електронним інструментом з оцінки відповідності надавача ПМД до Табелю матеріально-технічного оснащення](#)

[Вебінар #1 – Закупівлі в ПМД на принципах доказового менеджменту](#)

[Вебінар #2 – Електронний інструмент оцінки потреби у швидких тестах на ВІЛ](#)

Методичні рекомендації

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 4. Управління закладом ПМД. 4.6. Забезпечення обладнанням та ліками (ст. 179-180)
- 4. Управління закладом ПМД. 4.7. Телемедицина (ст. 181-183)

Електронні інструменти

[Електронний інструмент з оцінки відповідності надавача ПМД до Табелю матеріально-технічного оснащення](#)

[Електронний інструмент оцінки потреби у швидких тестах на ВІЛ](#)

Релевантні статті

[Щодо безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань](#)

[Технічні специфікації для закупівель обладнання у заклади ПМД](#)

Нормативно-правові акти

[Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504](#)
[«Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»](#)

[Наказ МОЗ України від 26.01.2018 № 148](#)
[«Про затвердження Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які надають первинну медичну допомогу»](#)

[Закон України від 05.12.2012 р](#)
[\(нова редакція Закону ухвалена ВР України\)](#)
[«Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту \(ВІЛ\), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.08.2005 р. № 415](#)
[«Про удосконалення добровільного консультивання та тестування на ВІЛ-інфекцію»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.04.2006 р. № 236](#)
[«Про організацію впровадження порядку добровільного консультивання і тестування на ВІЛ-інфекцію \(протоколу\) в закладах охорони здоров'я»](#)

[Наказ МОЗ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державного департаменту України з питань виконання покарань, Міністерства праці та соціальної політики України](#)
[від 23.11.2007 р. № 740/1030/4154/321/614а](#)
[«Про заходи щодо організації профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, медичної допомоги і соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей»](#)

4. КАМПАНІЯ «ЛІКАР ДЛЯ КОЖНОЇ СІМ'Ї»

Вебінари

[Вебінар #1 – Організація кампанії з вибору лікаря \(1\)](#)
(початок на 27 хвилині відео)

[Вебінар #2 – Організація кампанії з вибору лікаря \(2\)](#)

Методичні рекомендації

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 4. Управління закладом ПМД.
 - 4.5. Підписання декларацій про вибір лікаря (ст. 177-178)
- 5. Організація системи комунікації (ст. 222-263)

Релевантні статті

[Візуальні матеріали для кампанії «Лікар для кожної сім'ї»](#)

[Підписання декларації: покрокова інструкція](#)

Питання-відповіді

<http://healthreform.in.ua/webinar-21032018/>

Нормативно-правові акти

[Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу»](#)

5. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЗАКЛАДУ ПМД

Вебінари

[Відео інструкція з користування Електронним інструментом з фінансового планування доходів та видатків надавача ПМД на 2018 рік](#)

[Вебінар #1 – Фінансове планування надавача ПМД](#)
(питання-відповідь)

[Вебінар #2 – Реформування системи фінансування охорони здоров'я](#)

[Вебінар #3 – Порядок складання, затвердження та зміни фінансового плану КНП](#)

[Вебінар #4 – Особливості бухгалтерського обліку та фінансової звітності автономізованих медичних закладів](#)

Методичні рекомендації

[ІНСТРУКЦІЯ з розрахунку доходів та видатків надавача первинної медичної допомоги у 2018 році](#)

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 4. Управління закладом ПМД.
4.8. Порядок отримання фінансування (ст. 187-186)
- 4. Управління закладом ПМД.
4.9. Складання бюджету (ст. 187-192)

[ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ правового регулювання планування діяльності та звітності закладів охорони здоров'я у формі бюджетних установ та у формі комунальних некомерційних підприємств](#)

[ДОСЛІДЖЕННЯ «Капітаційна ставка в Україні на 2018 рік»](#)

Електронні інструменти

[Електронний інструмент з фінансового планування доходів та видатків надавача ПМД на 2018 рік](#)

Релевантні статті

[Особливості ведення бухгалтерського обліку КНП](#)

[Чи можливо використовувати централізовану бухгалтерію?](#)

[Особливості планування діяльності КНП](#)

[Порядок оплати праці лікарів після укладення договору з НСЗУ](#)

[Оплата праці керівника закладу охорони здоров'я](#)

Нормативно-правові акти

[Закон України від 19.10.2017 №2168-VIII](#)

[«Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»](#)

[Закон України від 07.12.2017 №2233- VIII](#)

[«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України»](#)

6. ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНОЇ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДУ ПМД

Вебінари

[Вебінар #1 – Картування мережі ПМД](#)

Методичні рекомендації

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 2. Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги (ст. 48-111)
 - Додаток 11. Рекомендації щодо формування спроможної мережі надання первинної медичної допомоги в Царичанському районі Дніпропетровської області (ст. 351-362)
 - Додаток 12. Коротка інструкція щодо роботи з інтерактивною картою КНП «Царичанський ЦПМСД» Царичанської селищної ради (ст. 363-365)

Електронні інструменти

[Відео-інструкція зі створення інтерактивних карт мереж ПМД за допомогою сервісу Google My Maps](#)

Релевантні статті

[Визначено гарантований перелік послуг ПМД](#)

Нормативно-правові акти

[Наказ МОЗ України від 06.02.2018 р. № 178/24 «Про затвердження Порядку формування спроможних мереж надання первинної медичної допомоги»](#)

7. ТРЕНІНГОВІ СЕСІЇ «УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ПМД В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

Вебінари

[Тренінгова сесія #1 – Нові завдання і ролі керівника центру ПМД](#)

[Тренінгова сесія #2 – Оптимізація та залучення персоналу](#)

[Тренінгова сесія #3 – Управління сервісом](#)

[Тренінгова сесія #4 – Управління фінансами у закладі ПМД](#)

[Тренінгова сесія #5 – Планування: формуємо стратегію](#)

[Тренінгова сесія #6 – Планування: керуємо ініціативами](#)

[Тренінгова сесія #7 – Інструменти комунікації в громаді](#)

[Тренінгова сесія #8 – Нова система мотивації персоналу](#)

[Тренінгова сесія #9 – Управління витратами](#)

[Тренінгова сесія #10 – Управління змінами](#)

Методичні рекомендації

[ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)

- 4. Управління закладом ПМД. (ст. 144-221)

Релевантні статті

[Сервіс](#)

[Зразки розроблених стратегічних документів \(Місія, Бачення, SWOT-аналіз, Стратегія закладу\)](#)

8. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ

Нормативно-правові акти

ЗАКони УКРАЇНИ

[Закон України від 06.04.2017 р. №2002-19](#)

[«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я»](#)

[Закон України від 19.10.2017 р. №2168-VIII](#)

[«Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»](#)

[Закон України від 14.11.2017 р. №2206-VIII](#)

[«Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості»](#)

[Закон України від 07.12.2017 р. №2233-VIII](#)

[«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України»](#)

[Закон України від 05.12.2012 р.](#)

[«Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту \(ВІЛ\), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»](#)

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

[Розпорядження КМУ від 30.11.2016 р. № 1013-р](#)

[«Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я»](#)

[Постанова КМУ від 27.12.2017 р. №1101](#)

[«Про утворення Національної служби здоров'я України»](#)

[Постанова КМУ від 28.03.2018 р. № 391](#)

[«Про затвердження вимог до надавача послуг з медичного обслуговування населення, з яким головними розпорядниками бюджетних коштів укладаються договори про медичне обслуговування населення»](#)

[Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 407](#)

[«Про затвердження Порядку реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік»](#)

[Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 410](#)

[«Деякі питання щодо договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій»](#)

[Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 411](#)

[«Деякі питання електронної системи охорони здоров'я»](#)

НАКАЗИ МОЗ УКРАЇНИ

[Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504](#)

[«Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»](#)

[Наказ МОЗ України від 07.09.2017 № 1060](#)

[«Про тестування компонентів електронної системи обміну медичною інформацією, необхідних для запуску нової моделі фінансування на первинному рівні надання медичної допомоги»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.03.2018 №503](#)

[«Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу»](#)

[Наказ МОЗ України від 26.01.2018 № 148](#)

[«Про затвердження Примірною табеля матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які надають первинну медичну допомогу»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.08.2005 р. № 415](#)

[«Про удосконалення добровільного консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію»](#)

[Наказ МОЗ України від 19.04.2006 р. № 236](#)

[«Про організацію впровадження порядку добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію \(протоколу\) в закладах охорони здоров'я»](#)

[Наказ МОЗ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державного департаменту України з питань виконання покарань, Міністерства праці та соціальної політики України від 23.11.2007 р. № 740/1030/4154/321/614а](#)

[«Про заходи щодо організації профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, медичної допомоги і соціального супроводу ВІЛ-інфікованих дітей та їх сімей»](#)

[Наказ МОЗ України від 06.02.2018 р. № 178/24](#)

[«Про затвердження Порядку формування спроможних мереж надання первинної медичної допомоги»](#)

Корисні матеріали

- [МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства](#)
- [ОПЕРАЦІЙНЕ КЕРІВНИЦТВО Як організувати систему надання первинної медичної допомоги на місцевому рівні](#)
- [ІНСТРУКЦІЯ з розрахунку доходів та видатків надавача первинної медичної допомоги у 2018 році](#)
- [ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ правового регулювання планування діяльності та звітності закладів охорони здоров'я у формі бюджетних установ та у формі комунальних некомерційних підприємств](#)

Веб-сайти

- [Міністерство охорони здоров'я України](#)
- [Національна служба здоров'я України](#)
- [ДП «Електронне здоров'я»](#)
- [Урядовий портал](#)